

Тетяна Миськевич,

бібліотекар I категорії аналітично-прогностичного відділу НЮБ
Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського

РОЛЬ І МОЖЛИВОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ БІБЛІОТЕК У ПРОЦЕСАХ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ

У статті розглядається проблематика процесу інформаційної соціалізації в сучасному суспільстві, зокрема його окремих груп – дітей та осіб похилого віку; аналізуються роль і можливості вітчизняних бібліотек у формуванні нових моделей соціальних взаємодій.

Ключові слова: інформаційна соціалізація, інформатизація, соціалізуюча функція бібліотеки, інформаційний простір, мережеве суспільство, соціальна адаптація, взаємодія поколінь.

Сучасне суспільство розвивається в умовах інтелектуально-гуманістичних перетворень, що характеризуються якісно новою фазою організації життєдіяльності людства, пов'язаною з глобальною світовою тенденцією інформатизації суспільства. Револьюційна модернізація інформаційно-технологічної бази та привнесені нею кількісно-якісні зрушення привели до істотного збільшення переліку доступних людству джерел інформації, розширення як глобального інформаційного простору, так і особистого інформаційного середовища індивіда. Унаслідок цього еволюціонує саме бачення людиною навколишньої дійсності та формується особливе сприйняття оточуючого світу – сприйняття крізь призму трансформованого інформаційного простору. Разом з тим свідомість сучасної людини визначається динамічною модифікацією процесу мислення, який дослідники характеризують як мозаїчний, кліповий, інтерактивний, потоковий тощо.

Сьогодні неможливо уявити без новітніх інформаційно-комунікативних технологій, під якими насамперед розуміють сукупність програмних, технічних, комп'ютерних і комунікаційних засобів, які надають можливості входження у сучасний інформаційний простір з метою генерування, аналізу, обміну вже існуючої інформації, створення нової та перетворення її на знання. В умовах інформатизації суспільства інформаційно-комунікативні технології стають одним з найважливіших інструментів формування потреб, інтересів, поглядів, ціннісних установок, впливу на світогляд людини в цілому [1, с. 1]. Уже не викликає сумнівів

той факт, що мультимедійні засоби масової інформації та Інтернет відіграють дедалі більшу роль у процесі становлення й розвитку особистості та суспільства. Прояви глобальної інтернетизації сьогодні дають можливість говорити про формування принципово нового середовища міжособистісної взаємодії в суспільстві, так званого мережевого суспільства, становлення якого пов'язане не стільки з домінуванням інформації чи знання, скільки зі зміною напрямку їх використання, у результаті чого провідну роль у житті людей починають відігравати глобальні мережеві структури, що витісняють попередні форми речової залежності [2]. У дослідженнях Н. Лукіної мережеве суспільство характеризується як децентрований спосіб організації структурних зв'язків у суспільстві надсистемним середовищем. На її думку, таке явище спричинить не тільки трансформацію історично сформованої системи соціальної взаємодії, а й приведе до формування нових уявлень про цілісність світової культури [3]. М. Маклюен у своїх працях розглядав концепцію становлення нової соціальної форми під назвою «глобальне село» – мережі взаємопов'язаних індивідів, що виникає під дією технічних засобів комунікації [4]. Важливо, що в мережевому суспільстві діяльність індивіда виходить за межі пошуку, аналізу та передавання інформації – ним також засвоюються зразки специфічних форм поведінки, культурних норм і цінностей, поступово відбувається інтеріоризація кіберсоціального досвіду. Крім того, сучасні комунікаційні технології дають змогу створювати соціальні спільноти з практично будь-якими заданими характеристиками – віковими, освітніми, професійними тощо. Така мережа соціальних спільнот стає новою соціальною реальністю зі своїми особливими рисами, закономірностями існування й розвитку. Соціальне поле, у межах якого взаємодіють індивіди, що входять у ті або інші мережеві спільноти, стає так званою віртуальною реальністю [5].

Активна інтеграція інформаційних технологій у суспільні процеси дає змогу розглядати процес інформатизації в контексті соціологічних процесів. Проблематику соціалізації в сучасному інформаційному середовищі в різних аспектах досліджують у своїх працях О. Войскунський, О. Белінська, В. Горовий, В. Жилкін, О. Кудашкіна, А. Лучинкіна, А. Шадрін, О. Чистяков та ін.⁵ Аналіз наукової літератури показує

---

⁵ *Войскунский А. Е.* Групповая игровая деятельность в Интернете // Психологический журнал. – 1999. – № 1. – С. 126–132. – Режим доступа: <http://banderus2.pagod.ru/80086.html>; *Белинская Е. П.* Информационная социализация в поликультурном пространстве // Известия Саратовского университета. Новая серия «Акмеология образования. Психология развития». – 2014. – Вып. 3. – С. 203–29. –

актуальність цього питання, його комплексний характер і надає підстави стверджувати, що інформатизація середовища та віртуальний простір перетворилися на потужний фактор соціальних і фізіологічних перетворень сучасної людини. Зокрема, фахівці зазначають, що для сучасного етапу розвитку інформаційно-комп'ютерних технологій характерне перетворення не тільки окремих психічних процесів (наприклад, анестетичних, мисленнєвих чи перцептивних), а й перетворення особистості в цілому [6]. На масштабність і глибинність процесу трансформації людства в умовах інформаційного простору вказує директор Інституту загальної генетики ім. Н. І. Вавілова Ю. Алтухов, який констатує, що динаміка генофонду диктується не спадковістю, а соціальним процесом. Він є первинним, а структура генофонду змінюється, відповідаючи на зміни в соціумі [7].

Таким чином, у наш час до соціалізації в її класичному розумінні додається процес і результат засвоєння, аналізу та відтворення особистістю певної складової інформаційного досвіду людства – інформаційна соціалізація. Відтак активне використання інформаційно-комунікативних технологій стало необхідним критерієм повноцінного функціонування в умовах трансформації постіндустріального суспільства. Саме тому особливій уваги потребує дослідження проблем інфосоціалізації його окремих груп, а саме сучасних дітей і людей похилого віку – як найбільш вразливих категорій з погляду адаптації до реалій інформаційного середовища.

Режим доступу: <http://akmepsy.sgu.ru/ru/articles/informacionnaya-socializaciya-v-poli-kulturnom-prostranstve>; *Бондаренко С. В.* Социальная система киберпространства как новая социальная общность // Социология Интернета: веб-портал. – Режим доступа: <http://sociology-internet.narod.ru/researches.html>; *Горовий В. М.* Соціальні інформаційні комунікації, їх наповнення і ресурс / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – Київ, 2010. – С. 7–107; *Жилкин В. В.* Инфосоциализация в системе гуманитарного образования. – Режим доступа: <http://www.twirpx.com/file/657139>; *Кудашкина О. З.* Кіберсоціалізація як новий вид соціалізації у віртуальному середовищі // Соціальна педагогіка: теорія та практика. – 2011. – № 1. – С. 12–18; *Лучинкина А. І.* Зміни світогляду особистості як результат інтернет-соціалізації // Горизонти образования. – Вип. 2. – Севастополь, 2013. – С. 107–112; *Шадрин А. Е.* Сетевая модель организации. – Режим доступа: <http://emag.iis.ru/arc/infosoc/emag.nsf/BPA/d0b0d7d739149c71c32569e500517ce0>; *Чистяков А. В.* Социализация личности в обществе интернет-коммуникаций: социокультурный анализ: дис. ... д-ра социологических наук: спец. 22.00.06 // Рост. гос. пед. ун-т. – Ростов-на-Дону, 2006. – 278 с.

Провідні соціологи дотримуються концепції безперервної соціалізації та стверджують, що цей процес триває протягом усього життя людини. При цьому в сучасному інформаційному просторі існує певна специфіка в соціальній адаптації різних вікових груп. Так, соціалізація старшого покоління відрізняється від соціалізації дітей. Насамперед різниця криється в тому, що соціалізація перших полягає в набутті певних необхідних навичок і спрямована на зміну поведінки в новій ситуації; водночас соціалізація других формує ціннісні орієнтації та пов'язана більшою мірою з мотивацією. Діти й молодь вільно володіють технічними новинками та, як наслідок, мають можливість безперешкодного доступу до інформації. Дорослі люди адаптуються складніше, тоді як людям похилого віку, адаптаційні можливості яких істотно зменшуються, зовсім загрожує маргіналізація [8]. Зважаючи на те, що швидкоплинні зміни майже всіх сфер суспільного життя потребують від літніх людей практично процесу ресоціалізації, вони переживають адаптаційні процеси більш болісно та через свою некомпетентність у сфері засобів сучасної комунікації та технологій фактично приречені на інформаційну нерівність. Більш категоричні дослідники говорять у зв'язку з цим про вияви соціального приниження. Саме тому в ситуації, коли електронні інформаційні ресурси дедалі набувають ознак соціальних ресурсів, проблема інфосоціалізації стає особливо значущою.

Бібліотеки в сучасних реаліях виступають не тільки джерелами можливостей вільного користування інформаційними ресурсами, а й факторами підвищення рівня соціальної інтеграції. Тож у контексті перспектив подальшого наукового дослідження проблем інфосоціалізації як нової складової соціалізації в сучасному суспільстві актуальним є розгляд можливостей трансформації соціалізуючої функції бібліотеки як універсального інформаційно-комунікаційного центру, ролі та можливостей бібліотечного інституту в цьому процесі.

Активізація бібліотечної роботи, пошук шляхів щодо підвищення її ефективності для вирішення актуальних питань суспільного будівництва стає успішною за умови врахування еволюції психологічних і соціально-психічних особливостей нинішнього та майбутнього користувача [9, с. 5–6]. Разом з тим зростаючого значення в бібліотечній роботі набуває сьогодні гуманізація обслуговування. Тому, коли йдеться про нові потреби користувачів похилого віку, бібліотека не може триматися осторонь, залишаючись навіть у змінених соціально-економічних умовах провідним соціальним інститутом, що реалізовує свою діяльність не тільки через формування інформаційно-культурного середовища,

а й через свою безпосередню участь у навчально-просвітницькій роботі. Враховуючи масштаби та швидкість нинішніх інформаційних процесів, важливим завданням постає цілеспрямована розробка постійно діючих програм з інформаційної адаптації людей похилого віку. Слід зазначити, що такі проекти поступово знаходять своє втілення на базі вітчизняних бібліотек: ЦРБ ім. П. Тичини (Київ) організовує курси комп'ютерної грамотності для літніх людей, у Чернігові на базі обласної бібліотеки для юнацтва відбувається навчання пенсіонерів основам користування комп'ютером за програмою «Навчання протягом життя: Університет третього віку», Полтавською обласною універсальною науковою бібліотекою ім. І. П. Котляревського проводиться тренінг «Основи комп'ютерної грамотності. Основи роботи в Інтернеті» тощо. Подібні інфосоціалізуючі програми мають стати одним з важливих напрямів роботи бібліотек із загальної соціалізації. Примітно, що для розвинутих країн програми з різнопланової соціалізації осіб пенсійного віку давно стали звичною практикою. Показово, що Клівлендська бібліотека (США) понад 50 років тому запровадила відділ обслуговування дорослих, де було відкрито Клуб для чоловіків і жінок, кому за 60, який працює під гаслом «Живи довго і отримуй від цього задоволення». Успішна діяльність клубу стала початком для розроблення аналогічних програм по всій країні. Причому програми, що стосувалися людей похилого віку, за своїм обсягом переважали всі інші, що, власне, демонструє усвідомлення американським суспільством важливості приділення уваги проблемам соціалізації цієї категорії населення. Між тим соціологічні дослідження говорять про те, що формування потреби в інформаційно-телекомунікаційних технологіях у нових соціальних груп – важливе соціальне завдання. Від того, чи зможуть широкі верстви суспільства використовувати нові можливості, залежить динаміка процесу модернізації та, зрештою, темпи суспільного прогресу в країні [10].

Як уже зазначалося, інфосоціалізація молодшого покоління має принципово інший характер і потребує відповідного підходу та постановки завдань. Для сучасних учнів і студентів віртуальний інформаційний простір видається цілком природним – доступність, мобільність зв'язку та мультимедійної інформації вони сприймають як належне. З огляду на психовікові особливості молоде покоління краще засвоює нову інформацію, з легкістю опановує всі технічні новинки та інструменти для орієнтації в інформаційному просторі, без труднощів їх використовує. Та розповсюдження особистої комп'ютерної техніки має доволі стихійний характер і далеко не завжди супроводжується відповідним

рівнем інформаційної культури користувача. У такій ситуації стає зрозумілим, що швидкого оволодіння дітьми суто технічними навичками в користуванні виявляється недостатньо, адже, на відміну від старшого покоління, вони не мають достатньо соціального досвіду – тому їхня поведінка у віртуальному просторі нерідко набуває віктимного характеру. У цьому контексті запобігти деструктивному впливу інформаційного середовища на молоде покоління допоможе просвітницька робота з боку дитячих і юнацьких бібліотек, де в рамках роботи з інформаційної соціалізації можуть проводитися всілякого роду заняття з формування важливих навичок з інформаційно-психологічної безпеки у віртуальному просторі та необхідних компетенцій, технологічно грамотного використання та продукування інформації.

Останнім часом центральні дитячі бібліотеки України активізують свою діяльність із формування інформаційної культури підростаючого покоління. Зокрема, у Національній бібліотеці України для дітей у Києві на постійній основі діють навчальні курси «Основи комп'ютерної грамотності» та «Основи інтернет-грамотності»; у Кіровоградській обласній бібліотеці для дітей ім. А. П. Гайдара започатковано подібну програму в рамках програми «Бібліоміст»; у Херсонській обласній бібліотеці для дітей діє проект «Кібершколярик»; Миколаївська обласна бібліотека для дітей упроваджувала довгострокову комплексну програму «Інформаційна культура – кредо сучасної освіти та розвитку особистості учня». Принцип спільного створення інформаційних ресурсів і відкритості доступу до них було покладено в основу проекту «Створення центрів дитячої інтернет-журналістики», партнерами якого стали п'ять бібліотек: Черкаська, Чернігівська, Львівська та Луганська обласні бібліотеки для дітей, Севастопольська ЦМДБ. Головна мета цього проекту – залучити дітей до роботи в інтернет-просторі; навчити працювати з віртуальною інформацією, оцінюючи та аналізуючи її; допомогти дитині розкрити свій творчий потенціал; об'єднати однодумців. На жаль, для бібліотек – у тому числі дитячих, районного рівня, а надто сільських і селищних – першочерговими залишаються проблеми елементарного рівня матеріально-технічного забезпечення, тож про питання належного рівня комп'ютеризації там поки не йдеться, не кажучи вже про можливість проведення програм з інфосоціалізації користувачів.

Варто зауважити, що наш час відзначився появою особливого типу взаємодії старшого та молодшого поколінь – діти набувають невластивої донедавна їм функції навчання старшого покоління, їхнього супроводу або ж посередництва в сучасному світі інформаційних технологій. Певні

аналогії дають змогу зіставляти це явище з феноменом префігуративної культури, який досліджувала М. Мід, пов'язуючи міжпоколінні відносини з темпом суспільного розвитку [11]. У цьому сенсі цікавою та корисною вбачається можливість взаємодії обох поколінь в організованих бібліотеками спеціальних програмах, які б полягали в спільній роботі та обміні досвідом визначених вище груп. Такою особливою формою взаємодії можуть стати практичні заняття, роль викладачів у яких належатиме саме молоді, а учнями виступатимуть представники старшого покоління. Перспективним напрямом роботи видається функціонування публічних комп'ютерних центрів з безкоштовним доступом до існуючих інформаційних мереж і залученням волонтерів для надання консультаційних послуг. Важливо, що волонтерська робота якраз і є однією з важливих форм участі в громадському житті як провідного напрямку соціалізації. При цьому такий досвід буде корисним як літнім людям, так і молоді – соціалізація є процесом двостороннім і в описаному форматі дає змогу актуалізувати міжпоколінні зв'язки та їхній виховний ефект. Водночас створення бібліотеками умов і можливостей для такого роду комунікацій дасть можливість залучити громадян різних вікових груп до процесів взаємодії із сучасними засобами масової інформації.

Таким чином, сучасна бібліотека, здійснюючи соціалізуючу функцію з дотриманням принципу рівності всіх користувачів, незалежно від віку, соціального статусу та інших диференціюючих ознак, сприятиме консолідації суспільства та наданню базового рівня інформації, необхідного для орієнтації в державних і суспільних процесах, адаптації до них [12, с. 125]. Разом з тим запобігання зростанню інформаційного бар'єра між окремими соціальними категоріями громадян, зумовленого технологічним проривом, і задіяння повною мірою переваг епохи глобальної інформатизації для надання ресурсів і додаткових можливостей у самореалізації особистості або в її вихованні означатиме створення необхідних передумов для гармонійного розвитку людини та суспільства в цілому.

Отже, у часи становлення інформаційного суспільства перед вітчизняною бібліотечною системою постає ряд завдань з удосконалення існуючих методів роботи задля створення якісно нової організації інформаційних обмінів і форм соціальної взаємодії, особливо стосовно роботи в напрямі інформаційної соціалізації населення – як ознаки включення бібліотек до процесу суспільної еволюції. З одного боку, перегляд механізмів відтворення соціалізуючої функції бібліотеки диктує час, з іншого – потрібно розглядати бібліотеку як один з важливих елементів інфраструктури керування інформаційними ресурсами

суспільства [13, с. 2], що вже характеризує установу не лише відповідністю запитам і вимогам сьогодення, а й активною позицією в організації шляхів розвитку суспільних процесів, а надто спроможністю завчасного аналізу та прогнозування ймовірних ризиків, можливостей і наслідків прийдешніх змін. Тож перспектива досліджень убачається в подальшому вивченні нових аспектів, пов'язаних з інтеграцією бібліотек у суспільні процеси, зокрема в процес інформатизації суспільства. У цьому контексті надзвичайної важливості в часи стихійного продукування та поширення інформації набуватимуть питання розробки концепції екологізації інформаційного простору як необхідної умови формування культурного надбання національного та всесвітнього значення.

Література

1. *Жилкин В. В.* Инфосоциализация в условиях информатизации сознания личности [Электронный ресурс] / В. В. Жилкин // Актуальные инновационные исследования: наука и практика : Электронное научное издание. – 2009. – Вып. 2. – Режим доступа: http://www.actualresearch.ru/nn/2009_2/Article/culturology/zhilkin.htm. – Загл. с экрана.

2. *Кастельс М.* Становление общества сетевых структур [Электронный ресурс] / М. Кастельс. – Режим доступа: http://iir-mp.narod.ru/books/inozemcev/page_1492.html. – Загл. с экрана.

3. *Лукина Т. Н.* Аксиологический и идеологический статус сетевого общества в информационном социальном пространстве: постановка проблемы [Электронный ресурс] / Т. Н. Лукина, Л. В. Нургалева // Гуманитарная информатика : Открытый междисциплинарный электронный журнал. – Вып. 3 «Социально-гуманитарные проблемы информатизации». – Режим доступа: http://huminf.tsu.ru/e-jurnal/magazine/3/luk_nur.htm. – Загл. с экрана.

4. *Маклюэн Г. М.* Галактика Гутенберга: Сотворение человека печатной культуры / Г. М. Маклюэн. – Киев : Ника-Центр, 2004. – 432 с.

5. *Савельева Т. П.* Сучасне мережеве суспільство: проблеми визначення / Т. П. Савельева // Сучасне суспільство. – 2012. – Вип. 1. – С. 87–92. – Режим доступа: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/cuc_2012_1_14.pdf. – Назва з екрана.

6. *Войскунский А. Е.* Психологические исследования деятельности человека в результате электронного воздействия / А. Е. Войскунский. – Москва, 2005. – С. 39.

7. *Алтухов Ю. П.* Монолог о генетике / Ю. П. Алтухов // Человек. – 2003. – № 6. – С. 16.

8. *Тадаєва А. В.* Особливості соціалізації людини в сучасному інформаційному просторі [Електронний ресурс] / А. В. Тадаєва. – Режим доступу: [file:///D:/Documents/pestretsova/Downloads/Tmpvd_2013_17\(2\)__38%20\(1\).pdf](file:///D:/Documents/pestretsova/Downloads/Tmpvd_2013_17(2)__38%20(1).pdf). – Назва з екрана.

9. *Горовий В. М.* Бібліотека – погляд у завтра / В. М. Горовий // Бібл. вісн. – 2006. – № 5. – С. 3–7.

10. *Винарик Л. С.* Информатизация в аспекте социальной трансформации общества : монография / Л. С. Винарик ; НАН Украины, Ин-т экономики пром-сти. – Донецк, 2004. – 272 с.

11. *Мид М.* Культура и мир детства / М. Мид. – Москва : Наука, 1988. – 134 с.

12. *Гранчак Т. Ю.* Бібліотека в системі політичної комунікації : дис. ... д-ра наук із соц. комунікацій: спец. 27.00.03 / Т. Ю. Гранчак ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – Київ, 2012. – 439 с.

13. *Горовой В. Н.* Библиотеки как информационные центры постиндустриального общества [Электронный ресурс] / В. Н. Горовой // Библиотеки национальных академий наук: Проблемы функционирования, тенденции развития. – 2005. – № 3. – С. 9–16. – Режим доступа: file:///D:/Documents/pestretsova/Downloads/bnan_2005_3_2.pdf. – Загл. с экрана.

14. *Воронкова В. Г.* Глобальна інформатизація як головна тенденція соціоприродної еволюції людства [Електронний ресурс] / В. Г. Воронкова // Гуманітарний вісник ЗДІА. – 2012. – № 51. – С. 14–26. – Режим доступу: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/visnyk_51_14.pdf. – Назва з екрана.

15. *Рижанова А. О.* Люди похилого віку в інформаційному суспільстві: соціально-педагогічний підхід [Електронний ресурс] / А. О. Рижанова // Педагогіка та психологія. – 2011. – Вип. 40 (2). – С. 128–137. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/znpkhnpu_ped_2011_40\(2\)__23.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/znpkhnpu_ped_2011_40(2)__23.pdf). – Назва з екрана.

References

1. Zhilkin, V. V. (2009). Infosotsializatsiya v usloviyah informatizatsii soznaniya lichnosti [The infosocialization under informatization's conditions of personal consciousness]. *Elektronnoe nauchnoe izdanie «Aktualnyie innovatsionnyie issledovaniya: nauka i praktika» – Electronic scholarly edition of «Actual innovative research: Science and Practice»*, issue 2. Retrieved from http://www.actualresearch.ru/nn/2009_2/Article/culturology/zhilkin.htm [in Russian].

2. Kastels, M. Stanovlenie obschestva setevyih struktur [The formation the society of network structures]. Retrieved from http://iir-mp.narod.ru/books/inozemcev/page_1492.html [in Russian].

3. Lukina, T. N., Nurgaleeva, L. V. Aksiologicheskii i ideologicheskii status setevogo obschestva v informatsionnom sotsialnom prostranstve: postanovka problemy [The axiological and ideological status of the network Society in information social space: statement of the problem]. *Gumanitarnaya informatika: Otkrytyiy mezhdistsiplinarnyyi elektronnyiy zhurnal – Humanitarian Informatics: Open interdisciplinary electronic journal*, issue 3 «Sotsialno-gumanitarnyye problemy informatizatsii» – Social and humanitarian problems of information. Retrieved from http://huminf.tsu.ru/e-jurnal/magazine/3/luk_nur.htm [in Russian].

4. Maklyuen, G. M. (2004). Galaktika Gutenberga: Sotvorenje cheloveka pechatnoy kulturyi [Gutenberg Galaxy: The Creation of Man print culture]. Kiev: Nika-Centr [in Russian].

5. Savelieva, T. P. (2012). Suchasne merezheve suspilstvo: problemy vyznachennia [The modern network society: problems of definition]. *Suchasne suspilstvo – Modern society*, issue 1, 87–92. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/j-pdf/cuc_2012_1_14.pdf [in Ukrainian].

6. Voyskunskiy, A. E. (2005). Psihologicheskie issledovanija dejatel'nosti cheloveka v rezul'tate jelektronnogo vozdejstviya [Psychological studies of human activity as a result of electron impact]. p. 39. Moscow [in Russian].

7. Altuhov, Yu. P. (2003). Monolog o genetike [The monologue about genetics]. *Chelovek – Man*, 6, 16 [in Russian].

8. Tadaieva, A. V. Osoblyvosti sotsializatsii liudyny v suchasnomu informatsiinomu prostori [Features of socialization in the modern information environment]. Retrieved from [file:///D:/Documents/pestretsova/Downloads/Tmpvd_2013_17\(2\)_38%20\(1\).pdf](file:///D:/Documents/pestretsova/Downloads/Tmpvd_2013_17(2)_38%20(1).pdf) [in Ukrainian].

9. Horovyi, V. M. (2006). Biblioteka – pohliad u zavtra [Library – a look at tomorrow]. *Bibliotechiy visnyk – Library Bulletin*, 5, 3–7 [in Ukrainian].

10. Vinarik, L. S. (2004). Informatizatsiya v aspekte sotsialnoy transformatsii obschestva [Informatization in the aspect of society's social transformation]. Donetsk: NAN Ukrainy, In-t jekonomiki prom-sti [in Russian].

11. Mid, M. (1988). Kultura i mir detstva [Culture and the world of childhood]. Moscow [in Russian].

12. Hbranchak, T. Yu. (2012). Biblioteka v systemi politychnoi komunikatsii [Library in the system of political communication]. Doctor's thesis. Kyiv: NAN Ukrainy, Nats. b-ka Ukrainy im. V. I. Vernads'koho [in Ukrainian].

13. Gorovoy, V. N. (2005). Biblioteki kak informatsionnyie tsentryi postin-

dustrialnogo obschestva [Libraries as information centers of postindustrial society]. *Biblioteki natsionalnykh akademiy nauk: Problemy funktsionirovaniya, tendentsii razvitiya – Library of the National Academies of Science: Problems of functioning, development trends*, 3, 9–16. Retrieved from file:///D:/Documents/pestretsova/Downloads/bnan_2005_3_2.pdf [in Russian].

14. Voronkova, V. G. (2012). Hlobal'na informatyzatsiia iak holovna tendentsiia sotsioprudnoi evoliutsii liudstva [Global informatization as the main trend of social and natural evolution of humanity]. *Humanitarnyi visnyk ZDIA – Humanitarian Bulletin Zaporozhye State Engineering Academy*, 51, 14–26. Retrieved from http://www.zgia.zp.ua/gazeta/visnyk_51_14.pdf [in Ukrainian].

15. Ryzhanova, A. O. (2011). Liudy pokhyloho viku v informatsijnomu suspil'stvi: sotsial'no-pedahohichnyj pidkhid [Elderly people in the information society: social and pedagogical approach]. *Pedahohika ta psykholohiia – Pedagogy and Psychology*, issue 40 (2), 128–137. Retrieved from [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/znpkhnpu_ped_2011_40\(2\)_23.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/znpkhnpu_ped_2011_40(2)_23.pdf) [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 21.04.2015.

Tetiana Myskevych

V. I. Vernadsky National Library of Ukraine

The Role and Capabilities of National Libraries in the Process of Socialization of Information

The article considers issues of process of informational socialization in modern society, reveals a number of transformation aspects of the social interactions' system nowadays, and related with this perspectives, particularly in the context of library institutions' practice. Proper attention was given to the important issues of adaptation the most vulnerable groups – children and seniors – to the modern media environment, in view of the fact that they have special social needs for the full functioning in the realities of the post-industrial era. Also were analyzed the existing forms of library work, it's potentially possible work's formats towards the formation the people information culture and instilling important skills of orientation in the Modern Information Space.

Keywords: information socialization, informatization, library, socializing function of libraries, information space, network society, social adaptation, interaction of generations.

Татьяна Миськевич

Национальная библиотека Украины имени В. И. Вернадского

Роль и возможности отечественных библиотек в процессах информационной социализации

В статье рассматривается процесс информационной социализации в современном обществе, раскрывается ряд аспектов трансформации системы социальных взаимодействий настоящего времени и связанных с этим перспектив, в частности, в контексте деятельности библиотечных учреждений. Уделяется внимание освещению важных вопросов адаптации к современным условиям информационной среды наиболее уязвимых категорий населения – детей и лиц пожилого возраста, социальные потребности которых имеют очевидные особенности, составляя необходимые предпосылки полноценного функционирования в реалиях постиндустриальной эпохи. Проведен анализ существующих форм библиотечной работы, определены потенциально возможные форматы ее организации в направлении формирования информационной культуры населения, а также прививания важных навыков ориентации в современном информационном пространстве.

Ключевые слова: информационная социализация, информатизация, библиотека, социализирующая функция библиотеки, информационное пространство, сетевое общество, социальная адаптация, взаимодействие поколений.